

ISSN (Print) 2616-7174
ISSN (Online) 2663-2500

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№2(131)/2020

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2020

Nur-Sultan, 2020

Нур-Султан, 2020

Бас редакторы **Қайрат Сак**
ф.ғ.к., профессор, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Бас редактордың орынбасары **Серік Тахан** *ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан*

Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD, Колумбия университеті, Нью-Йорк, АҚШ*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	<i>т.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан</i>
Асанов Камашке	<i>ф.ғ.д., проф., Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, Қарағанды, Қазақстан</i>
Әбдіманұлы Өмірхан	<i>ф.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан</i>
Әбішева Вера	<i>ф.ғ.д., проф., Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, Қарағанды, Қазақстан</i>
Әшірбекова Гүлмира	<i>ф.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан</i>
Браун Михаил	<i>PhD, проф., Вайоминг университеті, Ларами, АҚШ</i>
Дзялошинский Иосиф	<i>ф.ғ.д., проф., Экономика жоғары мектебі, Мәскеу, Ресей</i>
Есдаулетов Айтмуханбет	<i>к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Қазақстан</i>
Жақып Бауыржан	<i>ф.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан</i>
Жусупова Алматы	<i>ф.ғ.к., доцент, А. Байтұрсынов ат. ҚМУ, Қостанай, Қазақстан</i>
Ирназаров Қудрат	<i>т.ғ.д., проф., М. Ұлықбек ат. Өзбекстан Ұлттық университеті, Ташкент, Өзбекстан</i>
Корконосенко Сергей	<i>саяси ғ.д., проф., Санкт-Петербург мемлекеттік университеті, Санкт-Петербург, Ресей</i>
Қара Әбдіақап	<i>т.ғ.д., проф., Мимар Синан Көркемөнер университеті, Стамбұл, Түркия</i>
Қозыбаев Сағымбай	<i>т.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан</i>
Лебедева Татьяна	<i>ф.ғ.д., проф., Еуропа PR институты, Париж, Франция</i>
Нұртазина Роза	<i>саяси ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан</i>
Омашев Намазалы	<i>ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан</i>
Ризун Владимир	<i>ф.ғ.д. проф., Т. Шевченко ат. Киев ұлттық университеті, Киев, Украина</i>
Саид Агил бин Шех	<i>PhD, проф., Малайзия Путра университеті, Серданг, Малайзия</i>
Саудбаев Мадияр	<i>PhD, С. Демирел ат. университет, Алматы, Қазақстан</i>
Сердәлі Бекжігіт	<i>ф.ғ.к., проф. м.а., Қ.А. Ясауи ат. ХҚТУ, Түркістан, Қазақстан</i>
Тоқтағазин Мұратбек	<i>ф.ғ.к., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан</i>
Халилов Әбдіғани	<i>PhD, проф., Ж. Баласағұн ат. Қырғыз мемлекеттік университеті, Бішкек, Қырғызстан</i>
Ченгел Хулия Касапоглу	<i>PhD, Анкара Хаджы Байрам Вели университеті, Анкара, Түркия</i>
Шайхитдинова Светлана	<i>филол.ғ.д., проф., Қазан федералды университеті, Қазан, Ресей</i>
Шындалиева Меңдігүл	<i>ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан</i>
Шестеркина Людмила	<i>ф.ғ.д., проф., Оңтүстік-Орал мемлекеттік университеті, Челябинск, Ресей</i>
Шульцман Петр	<i>өнертану ғ.к., доцент, Ресей мемлекеттік университеті, Мәскеу, Ресей</i>

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: **Г. Базылхан**

Жауапты хатшы: **Г. Ертасова**

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. **ЖУРНАЛИСТИКА** сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК.
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 17 дана. Басуға 09.06.2020 ж. қол қойылды.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**

Candidate of Philology, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Deputy Editor-in-Chief **Serik Takhan** *Doctor of Philology, Prof., Nur-Sultan, Kazakhstan*

Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor, Columbia University, New York, USA*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Asanov Kamashke	Doctor of Philology, Prof., E.A. Buketov KSU, Karaganda, Kazakhstan
Abdimanuly Omirkhan	Doctor of Philology, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof., E.A. Buketov KSU, Karaganda, Kazakhstan
Ashirbekova Gulmira	Candidate of Philology, Assoc. Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Brown Michael	PhD, Prof., University of Wyoming, Laramie, USA
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof., Higher School of Economics, Moscow, Russia
Yesdauletov Aitmukhanbet	Candidate of Philology, Associate Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof., A. Baitursynov KSU, Kostanay, Kazakhstan
Irnazarov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc.Prof., NUU nam. M. Ulugbek, Tashkent, Uzbekistan
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof., Saint Petersburg State University, Russia
Kara Abdiuakap	Doctor of Historical Sciences, Prof., Mimar Sinan Fine Art University, Istanbul, Turkey
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof., European PR Institute, Paris, France
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof., University Putra Malaysia, Serdang, Malaysia
Saubayev Madiyar	PhD, Prof., Suleyman Demirel University, Almaty, Kazakhstan
Serdali Bekzhigit	Candidate of Philology, Assoc. Prof, A. Yassawi University, Turkestan, Kazakhstan
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Khalilov Abdygani	PhD, Prof., KNU named after J. Balasagyn, Bishkek, Kyrgyzstan
Chengel Hulya Kasapoglu	PhD, Prof., Ankara Haci Bayram Veli University, Ankara, Turkey
Shaikhidinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof., Kazan Federal University, Kazan, Russia
Shindaliyeva Menlikul	Doctor of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof., South Ural State University, Chelyabinsk, Russia
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof., Russian State University, Moscow, Russia

Executive editor, computer layout: **G. Bazylkhan**

Executive Secretary: **G. Yertassova**

Editorial address: 2, K.Satpayev str., of.402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year. Circulation: 17 copies. Signed in print: 09.06.2020

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

Главный редактор: **Кайрат Сак**

кандидат филологических наук, профессор, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Зам. главного редактора: **Серик Тахан** *д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан*

Зам. главного редактора: **Гульнар Кендирбай** *PhD, Колумбийский университет, Нью-Йорк, США*

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	д.ист.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Асанов Камашке	д.ф.н., проф., КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан
Абдиманулы Омирхан	д.ф.н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан
Абишева Вера	д.ф.н., проф., КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан
Аширбекова Гулмира	к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Браун Михаил	PhD, проф., Вайомингский университет, Ларами, США
Дзялошинский Иосиф	д.ф.н., проф., Высшая школа экономики, Москва, Россия
Есдаулетов Айтмуханбет	к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жакып Бауыржан	д.ф.н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан
Жусупова Алматай	к. ф. н., доцент, КГУ им. А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан
Ирназаров Кудрат	д.ист. н., проф., НУУз им. М. Улугбека, Ташкент, Узбекистан
Корконосенко Сергей	д. полит. н., проф., Санкт-Петербургский государственный университет, Россия
Кара Абдиуакап	д.ист. н., проф., Университет искусств им. Мимара Синана, Стамбул, Турция
Козыбаев Сагымбай	д.ист. н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан
Лебедева Татьяна	д.ф.н., проф., Европейский институт PR, Париж, Франция
Нургазина Роза	д. полит. н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Омашев Намазалы	д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ризун Владимир	д.ф.н., проф., Киевский национальный университет, Киев, Украина
Саид Агил бин Шех	PhD, проф., Университет Путра Малайзии, Серданг, Малайзия
Саудбаев Мадияр	PhD, проф., Университет Сулейман Демиреля, Алматы, Казахстан
Сердали Бекжигит	к.ф.н., асс. проф., Университет А. Ясави, Туркестан, Казахстан
Токтагазин Муратбек	к.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Халилов Абдигани	PhD, проф., КНУ им. Ж. Баласагына, Бишкек, Кыргызстан
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, проф., Анкара Хаджи Байрам Вели университет, Анкара, Турция
Шайхитдинова Светлана	д. филос. н., проф., Казанский федеральный университет, Казань, Россия
Шиндалиева Менликул	д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Шестеркина Людмила	д.ф.н., проф., Южно-Уральский государственный университет, Челябинск, Россия
Шульцман Петр	к. искусств. н., доцент, Российский государственный университет, Москва, Россия

Ответственный редактор, компьютерная верстка: **Г. Базылхан**

Ответственный секретарь: **Г. Ертасова**

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.

Периодичность: 4 раза в год.

Тираж: 17 экземпляров. Подписано в печать: 09.06.2020.

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172) 709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХЫ

<i>Асанов К.Д.</i> Академик Е.А. Бөкетов шығармашылығының ұлттық публицистиканы дамытудағы рөлі	8-15

ЖУРНАЛИСТИКАНЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ

<i>Әшірбаев Б.Т.</i> Журналистиканың идеологиялық функциясы және мемлекеттік мүдде	16-23
<i>Белдібекова Ә., Ермасова Г.</i> Қазіргі журналистика жанрларының даму үдерісі....	24-29

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Ермаганбетова З.Н.</i> Сыр өңірі әйел публицистерінің шығармашылық ерекшеліктері	30-36
<i>Канзатова А.К.</i> Отандық БАҚ-қа контент-талдау	37-46
<i>Сәуірбаева Ә.Ж., Гавра Д.П.</i> Қазіргі ақпараттық қоғамның теориялық мәселелері	47-58

БАСПА ІСІ

<i>Күзембай А.С., Негізбаева М.О., Күзембай У.С.</i> Кітап ісіндегі манхва жанры: тарихы мен даму болашағы	59-68

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Кертаев Р.Д., Гезгин С.</i> «Хабар» телеарнасы аудиториясының қажеттілігі мен қызығушылығын зерттеу	69-80
<i>Федорова Н.В.</i> «Культура» (Россия) телеарнасының мысалында бейіндік емес мамандық студенттеріне «Тележурналистика» тақырыбын оқытудың ерекшеліктері	81-88

ЖАҢА МЕДИА

<i>Есенбекова Ұ.М., Құтым Б.</i> Ақпараттық кеңістіктегі трансмедианың тұжырымдық негіздері	89-95

PR ТЕХНОЛОГИЯСЫ

<i>Бабажанова Д.М., Тахан С.Ш.</i> Қазақстанның имиджін қалыптастырудағы сыртқы саяси факторлар	96-108

Contents

HISTORY OF JOURNALISM

<i>Asanov K.D.</i> The role of the work of academician E. Buketov in the development of national journalism	8-15

THEORY AND PRACTICE JOURNALISM

<i>Ashirbayev B.T.</i> Ideological functions and national interests in the journalism	16-23
<i>Beldibekova A., Yertassova G.</i> Tendency in the development of modern genres of journalism	24-29

THE MEDIA AND SOCIETY

<i>Yermaganbetova Z.N.</i> Originality of creative work of women publicists of the Kyzylorda region	30-36
<i>Kanzatova A.K.</i> Content analysis of the native media	37-46
<i>Sauyrbaeva A., Gavra D.P.</i> Theoretical aspects of the modern informational society	47-58

PUBLISHING

<i>Kuzembay A.S., Negizbayeva M.O., Kuzembay U.S.</i> Manhwa genre in the book business: history and development prospects	59-68

TV AND RADIO JOURNALISM

<i>Kertayev R.D., Gezgin S.</i> Studying the interests and necessity of the audience of the «Khabar TV channel»	69-80
<i>Fedorova N.V.</i> Peculiarities of teaching the theme «TV Journalism» on the example of the channel «Culture» (Russia) for students non-core specialties	81-88

NEW MEDIA

<i>Yessenbekova U.M., Kutym B.</i> Conceptual foundations of transmedia in the information space	89-95

PR TECHNOLOGIES

<i>Babazhanova D.M., Takhan S.Sh.</i> The main foreign policy factors of Kazakhstan's country image formation	96-108

Содержание

ИСТОРИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Асанов К.Д.</i> Роль творчества академика Е.А. Букетова в развитии национальной публицистики	8-15

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Аширбаев Б.Т.</i> Идеологические функции и национальные интересы в журналистике	16-23
<i>Белдибекова А., Ертасова Г.</i> Тенденции развития современных жанров журналистики	24-29

СМИ И ОБЩЕСТВА

<i>Ермаганбетова З.Н.</i> Своеобразие творчества женщин-публицистов Кызылординского региона	30-36
<i>Канзатова А.К.</i> Контент-анализ отечественных СМИ	37-46
<i>Саурбаева А., Гавра Д.П.</i> Теоретические аспекты современного информационного общества	47-58

ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО

<i>Кузембай А.С., Негизбаева М.О., Кузембай У.С.</i> Жанр манхва в книжном деле: история и перспективы развития	59-68

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Кертаев Р.Д., Гезгин С.</i> Изучение интересов и потребностей аудитории телеканала “Хабар”	69-80
<i>Федорова Н.В.</i> Особенности преподавания темы «Тележурналистика» на примере телеканала «Культура» (Россия) для студентов непрофильных специальностей	81-88

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Есенбекова У.М., Кутым Б.</i> Концептуальные основы трансмедиа в информационном пространстве	89-95

ТЕХНОЛОГИИ PR

<i>Бабажанова Д.М., Тахан С.Ш.</i> Основные внешнеполитические факторы формирования странового имиджа Республики Казахстан	96-108

**ЖУРНАЛИСТИКАНЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ / ТЕОРИЯ И
ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ / THEORY AND PRACTICE JOURNALISM**

ХҒТАР 19.41.11

Б.Т. Әшірбаев

*Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан
(E-mail: ashirbaev.1974@mail.ru)*

Журналистиканың идеологиялық функциясы және мемлекеттік мүдде

Аңдатпа. Отандық ақпарат кеңістігінде жаңа мен ескінің тоғысуы жүруде. Қағаз мәдениетінен бас тартып, электронды мәдениетке ауысып келеміз. Жаһандық үрдіс. Тәуелсіз Қазақстанның әлемдік дидарын қалыптастыруда ұлттық журналистиканың маңызы артып, оның мәні мен мазмұны, сипаты өзгеруде. Баспасөз бостандығына кепілдік беретін заңдық тұғырымызды нықтап, қаржылық көздердің ашықтығын қамтамасыз етуіміз керек. Мақалада қоғам өмірінде өзекті осы мәселелер талданып, жақын болашаққа талдау жасалады. Журналистиканың саяси-идеологиялық қызметі, мамандықтың ерекшелігі, ақпарат қауіпсіздігі мәселелері туралы ойлар ортаға салынып, жан-жақты таразыланады. Университет қабырғасында «Халықаралық журналистика» мамандығына оқытудың маңызы түсіндіріледі.

Түйін сөздер: коммуникация, журналистика, презумция, цензура, идеология, социология, құқықтану, демократия, IT-технология, фейк, фактчекинг, вестернизация, модернизация, тред.

DOI : <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2020-131-2-16-23>

Түсті:19.05.20 /Қайта түзетілді:29.05.20 / Жарияланымға рұқсат етілді:09.06.20

Бір қарағанда, қарбалас сәт, қабағат қимылға толы қазіргі ақпараттық технологиялар заманы журналистиканың беталысын мүлдем басқа бағытқа өзгертіп жібергендей көрінеді. Өйтсе де, бұл алдамшы әсер, оның сыртқы түрленуі ғана. Рас, біз қағаз мәдениетінен электронды мәдениетке ауысып, сандық жүйеде хабар тартуға көштік. Мультимедиалық мүмкіндіктер сиқырға бергісіз ғажайыптар жасауда. «Ақылды техника» жұмыс күшіне деген сұранысты азайтты. Бұрын топ адамға жүктелген шаруаны бүгінде бір түймешені басып қойып, жалғыз-ақ маман жайғай алады. Бірақ өзгермейтін бір заңдылық, қағидат бар: журналист – бұл, ең алдымен, шығармашыл тұлға! Егер ойынды қағазға түсіре алмасаң, мәтін жазу шеберлігін меңгере білмесең, онда қаламыңды қойшы таяғына, құрылысшы қалағына айырбастағаның абзал.

Коммуникация құралдарының дамуы ақпарат алмасуды жылдамдатып қана қоймай, барынша жеңілдете түсті. Қалта телефонынан онлайн режимге қосылып, әлемнің кез келген нүктесінен бейне, аудио, фото және мәтіндік хабарлама жолдай аламыз. Әлеуметтік желінің белсенділігі блогерлер қатарын өсірді. Интернеттегі ақпараттар ағынының күш алып кеткені соншалық, бейне бір мемлекеттер шекарасын кесіп өтетін халықаралық өзен-

дер сияқты шексіз кеңістікті жайлап барады. Кәсіби журналистиканың өнімі ауыз су секілді санитарлық талаптарға жауап беретін «мөлдір де, таза» болса, керісінше, азаматтық журналистиканың өнімі арық суындай «шөп-шалам, қоқысы» аралас келеді. Нью-Йорк университетінің журналистика профессоры Джэй Розен: «Азаматтық журналистика дегеніміз – бұл біз бұрын аудитория деп таныған адамдар», – дейді [1]. Қарапайым да, нақты анықтама, дәл қойылған диагноз.

Қазақстанда журналистика мамандығы брендке айналып үлгерді. Екіншісі бірі БАҚ бетінде бағын сынап, қалам қайраткері атануға құмбыл. Танымалдылық деген сиқыр бар. Оған ұмтылғандардың барлығы табысқа жетудің төте жолы тележүргізуші болу деп ұғып, «сиқырлы жәшіктің» ішінен табылуға құмар. XVI ғасырда өмір сүрген Нострадамус: «XX ғасырда әрбір үйде жалғыз көзді шайтан отырады», – деп болжап [2], адамзат баласының санасында төңкеріс жасайтын бір ғылыми-техникалық жаңалықтың өмірге келетінін айтқан. Бүгінгі ғалымдар әйгілі көріпкел «теледидарды меңзеген» деген тоқтамда. Әлемдегі саяси билігі ауысқан мемлекеттерге қарасаңыз, бәрінде оппозицияның күш алып, белсенді әрекетке көшуіне себепші жалғыз фактор, ол – әлгілердің қолында теледидардың болуы. Бұқараға магиялық ықпалын сезінгендіктен болар, АҚШ саясаткерлері президент сайлауы алдындағы дебаттарда ТВ-дағы қосымша бір минут үшін соңғы көйлектерін сатуға дайын тұрады. Ендеше, бізге идеологиялық үстемдік орнатуда ерекше қуатқа ие экран бетін жеңіл-желпі, желөкпе, саржағал дүниелермен толтыра беруге болмайды. Болашақта оның салдары мен зардабын жою қиынға түсуі мүмкін.

Жаңа технологиялармен жарақтану мемлекеттердің шекара қызметінің қырағылығын арттырды. Сақтық шаралары бейнекамера, электронды сым, лазерлік белдеу, т.б. арқылы күшейтілді. Ілуде біреу болмаса, қазір бөтен елдің аумағына жасырынып, қылмыстық жолмен кіру оқиғалары сирек тіркеледі. Мұны біздің қазақстандық әскерилердің жылдық есептеріндегі мәліметтер растайды. Сонда жау қайдан келеді? Бұған жауап біреу: қазір алағат пиғыл, арамза ойы барлар ыланды іштен салады да, ой-санаңды, дүниетанымыңды өзіне тәуелді етіп, территорияңды десант түсірмей-ақ жаулап алады. Жаттың мәдениетін жалға алып, рухани жалаңаштансаң, көп кешікпей динозавр-ұлтқа айналып, жойыласың.

Өкінішке қарай, қазір еліміздің ақпарат кеңістігі ала-құла күйде. Мазмұны күмәнді, ақиқаты тексерілмеген материалдарды жиі жариялап, соқтасы толған сыздауықтай жарылғалы тұр. «Қазақстан Мұсылмандар одағы мен Орта Азиядағы адам құқықтары жөніндегі мұсылмандар комитеті жүргізген әлеуметтік сауалнама қорытындысы бойынша, атакты рэпер, қазақтың халық ақыны МС Сайлаубек «Жыл адамы» атанды», – деп жазады «Nur.kz» сайты. «Бүкіл отандық БАҚ-тың қызығушылығын тудыруына қарағанда, біздің басты мәдени трендімізді осы тұлға қалыптастыруда деп айтуға толық негіз бар», – делінген Мұсылмандар одағының (Мұрат Телібековтың жетекшілігіндегі. – автор) баспасөз қызметі таратқан ақпаратта [3]. Жасыратыны жоқ, бұл мәлімет бізге, керісінше, «Жылдың қаралы хабарындай» әсер етті.

Михаил Булгаковтың «Собачье сердце» повесінің кейіпкері П.П. Шариков пен біздің «рэпер» МС Сайлаубек екеуінің болмыс-бітімінен айнымас ұқсастық көруге болады. Жазушы тәжірибелік жолмен «жаңа адамға» айналған Полиграф Полиграфовичтің типажы арқылы билікке керзі етікпен келген большевиктер орнатқан қоғам өмірін сұмдық әшкерелейді. Құмырадан шыққан жынның айналасын қалай жәукемдеп бітерін шебер суреттейді. Ақша қопырап, шаруашылық тоқырап жатқан тоқсаныншы жылдары елімізде: «Алдымен, экономика, содан кейін барып мәдениет!», – деген ұран ортаға тасталды. Рухани Чернобыль жарылып, марту басқан ботана ортадан МС Сайлаубектей «жыл адамы» өсіп шықты.

Нобель сыйлығының лауреаты, түрік жазушысы Орхон Памуктың «Менің атым Қырымсыз» атты романының кейіпкері: «Ей, Жаратушы Ием, Құранда Шайтанның аты 42 рет аталады, бұл оған тым көп жарнама емес пе?!», – дейді [4]. Бұл мысал оқырман ретінде әр-

бір саналы азаматты ойландырары хақ. Мәдени кеңістігімізді қоқыс жәшігіне айналдырған МС Сайлаубектен «мегажұлдыз» жасаған өзіміз. Басқа-басқа, «Nur.kz» сияқты сайттарға ол жөнінде «қазақ халқының танымал ақыны» деген жолдардың жариялануы ешқандай шеңберге сыймайды. Біз өзін-өзі сыйлайтын мемлекеттерге тән масс-медианың бағыт-бағдарын демократиялық заңдылықтарға сай реттеп, күзет пен ізеттің, қасиет пен машықтың арасын айыра білуіміз керек. Ақпарат кеңістігін өзгенің билеуіне беріп қойған елдің жолы қашанда тұйыққа тіреледі.

Американдық саясаттанушы Сэмюэл Хантингтонның «Өркениеттер қақтығысы» еңбегі халықаралық қарым-қатынас мамандары, ғалымдар арасында қызу пікірталас тудырғаны мәлім. Онда автор жаңа дәуірдегі әлемнің беталысын баяндайды. Бір кезде дүниежүзі екі лагерьге бөлінді: біріншісі – демократия мен еркін нарықтық қарым-қатынастарды дәріптеген батыстықтар, екіншісі – экономикалық тұрғыдан әлсіз дамыған, коммунистік идеяларды басшылыққа алған Жер шарының шығыс бөлігі. КСРО ыдырап, «қырғиқабақ соғыстың» аяқталуы идеологиялық біртектілікке негізделген әлемдік тәртіпті өзгертті. Әр азаматтың алдында «Мен кімін: батыстықпын ба, шығыстықпын ба?», «Қандай идеологиялық лагерьге жатамын?», «Коммунистік жүйеге бойсұнамын ба, әлде демократиялық құндылықтарға арқа сүйеймін бе?» деген сұрақ тұрды. Міне, осы тұста мәдени құндылықтарға негізделген ұлттық мемлекеттердің рөлі арта түсті. «Ұлттық мемлекеттер халықаралық сахнада ең маңызды ойыншылар болып қалады, олардың одақтасуы, мүдделерінің тоғысуы мәдени және өркениеттік факторлармен анықталады», – дейді Сэмюэл Хантингтон [5].

Мәдениет, ол – тілге, дінге, дәстүрге және этникалық ерекшеліктерге негізделген әлеуметтік құрылым. Ал, мәдениеттің ең жоғарғы сатысы – өркениет. Автордың пікірінше, оның саяси жүйе мен идеологияға ешқандай қатысы жоқ: өркениетті елдің бірі демократиялық, екіншісі коммунистік жолды таңдауы мүмкін. «Жаңа дүниеде ең ауқымды, маңызды және қауіпті қақтығыстар әлеуметтік топтар, кедейлер мен байлар арасында емес, әртүрлі, әралуан мәдениеттер арасында болады», – дейді автор [6].

Саясаттанушы өркениеттер өзара жымдасып, бір арнаға тоғысуы, құйылуы мүмкін емес, вестернизация мен модернизация ұғымын айыра білу керек екенін айтады. Яғни, трендке айналған мәдениеттердің жайылуы, үстемдік құруы мен жаңа технологиялардың келуімен өмір сапасының жақсаруын шатастыруға болмайды. Автор компьютерлік технологиялар, мультимедиялық мүмкіндіктер, коммуникациялық байланыстар бір елдің екінші бір елге мәдени үстемдігін жүргізетінін жоққа шығармайды. Әйтсе де, ешқандай ел өзі ұстанған діннен жаппай бас тартып, мұсылман христиандықты қабылдап, ата-бабасынан келе жатқан дәстүр, ырым-жоралғыларынан ешқашан айырылмайды дегенді алға тартады.

Автор еңбегінде неміс философы О. Шпенглердің: «Өркениет пен мәдениет бір-бірінен алшақ дүние. Өркениет бұл технологиялық және техникалық жаңалықтар болса, мәдениет – базистік құндылықтар мен адамның рухани дүниесінің жай-күйі болып табылады», – деген пікірін мысалға келтіреді. Сондай-ақ, өз ойын ағылшын тарихшысы А.Тойнбидің “Тарихты игеру”, жапондық тарихшы Ф.Фукуяманың “Тарихтың ақыры”, қазақ философы Д. Кішібековтің “Мәдениет және өркениет” деген еңбектерінен келтірілген үзінділермен тұздықтай түседі.

Сэмюэл Хантингтонның «Өркениеттер қақтығысы» кітабында айтылған идеялармен келіспейтін авторлар да аз емес. Соның бірі – Лондон экономика мектебінің профессоры Кристофер Коукер. «Қазір әлемде үш деңгейде дағдарыс байқалады: түрлі топтардың популистік әрекеті, ИГИЛ, ДАИШ сияқты трансұлттық діни ұйымдардың ылаңы мен ірі державалар арасындағы текетірес. Бұл қақтығыстар идеологиялық, ұлттық мүдде тұрғысында емес, мәдени пішінде көрініс табуда. Сондықтан Сэмюэл Хантингтонның ұлттық мемлекеттерге басымдық беріліп, мәдениеттің шешуші факторға айналатынына жақын уақытта сену қиын», – дейді ол [7].

Қалай дегенмен де, біз үшін американдық саясаттанушы Сэмюэл Хантингтонның «Өркениеттер қақтығысы» еңбегі болашақта ұлттық мемлекеттер мен мәдени құндылықтарға басымдық беруімен бағалы. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н. Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласында: «Біз ХХІ ғасырдың жаһандық картасында ешкімге ұқсамайтын, дербес орны бар ұлт боламыз десек, «Жаһандағы заманауи қазақстандық мәдениет» жобасын іске асыруға тиіспіз», – деп өте орынды атап өтті [8]. Одан кейін жарық көрген «Ұлы даланың жеті қыры» мақаласы да қоғамдық ортада аз резонанс тудырған жоқ. Қазіргі жаһандану заманында бізді ұлттық иммунитетіміздің мықтылығы, мәдени қабаттарымыздың беріктігі ғана бәсекеге қабілетті ете алады.

Карл Маркс: «Баспасөз бостандығы болмаған жерде, басқа бостандықтардың бәрі бекер», – дейді. Қазір елімізде ашық пікір алаңы жанданып, посткеңестік өзге елдермен салыстырғанда «микрофон еркіндігі» барлығы сезіледі. Бұл – демократиялық қоғамның ең басты шарты. Қазақстан Республикасы Конституциясының 20-бабында: «1. Сөз бен шығармашылық еркіндігіне кепілдік беріледі. Цензураға тыйым салынады; 2. Әркімнің заң жүзінде тыйым салынбаған кез келген тәсілмен еркін ақпарат алуға және таратуға құқығы бар. Қазақстан Республикасының мемлекеттік құпиясы болып табылатын мәліметтер тізбесі заңмен белгіленеді; 3. Республиканың конституциялық құрылысын күштеп өзгертуді, оның тұтастығын бұзуды, мемлекет қауіпсіздігіне нұқсан келтіруді, соғысты, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, тектік-топтық және рулық астамшылықты, сондай-ақ қатыгездік пен зорлық-зомбылыққа бас ұруды насихаттауға немесе үгіттеуге жол берілмейді», – деп нақты көрсетілген [9].

Журналистиканың теориясы мен практикасын зерттеуші ғалымдардың бір тобы «бұқаралық ақпарат құралдары қоғамдық пікірді таратып қана отыруы керек, оны қалыптастыруға ұмтылу демократия қағидаларына қайшы келеді, сөз бостандығын тұншықтырады» деген пікірдің жағында. Авторлық талдау болуын терістейді. Біздіңше, масс-медиа өкілдеріне бейтараптық жат. Елдік, мемлекеттік мәселеде қоғамдық пікір қалыптасып, бұқараның ой-танымы, сана-сезімі отандық рухта тәрбиеленуі тиіс. Тәуелсіз жас мемлекетке «мылтықсыз майдан» саналатын ақпарат кеңістігінде қалғып кетіп, марғаулық танытуға әсте болмайды.

Қазақстанның әлемдік дидарын қалыптастыру өз маңыздылығын жойған емес. Бұл отандық журналистиканың басты трендіне айналып, жаһан жұртшылығын елімізде бизнеске қолайлы климаттың барынан құлағдар етуі тиіс. Сырттан тартылған инвестиция экономикамызды сауықтырып қана қоймайды, ол – осы территорияда бейбітшілік салтанат құруының да кепілі. Неге десеңіз, трансконтинентальды компаниялар үлкен тәуекелге барып, өз өндірісін өркендеткен жер шарының кез келген нүктесінде тыныштық, жаймашуақ атмосфера болуына мүдделі. Олар оқ атылып, бомба жарылып жатқанын емес, ақшалары айналымда жүрген аумақта «Темекі шегуге тыйым салынады!», «Өртке қауіпті!» деген ғана ескерту тақтайшаларының ілініп тұрғанын қалайды. Демек, масс-медиа өкілдерінің халықаралық аренада сауатты жұмыс істеп, ашық ақпарат беруінің саяси-экономикалық мәні өте жоғары. Ол үшін, әрине, дүниежүзлік жағдайларға терең сараптама жасап, дипломатиялық әдеп нормаларын сақтай білетін, БҰҰ тізіміндегі алты тілді еркін меңгерген білікті мамандар даярлау міндеті күн тәртібінен ешқашан түспеуі керек.

Біздер, қазақстандықтар, тәуелсіздіктің алғашқы жылдары шетелде тілшілер қосынын ұстау қажеттілігін қатты сезіне бастадық. «Би-Би-Си», «РИА Новости», «Аль-Джазира», «Франс Пресс», т.б. ақпарат агенттіктері таратқан мәліметтерді талғаусыз, талғамсыз, ешқандай сүзгісіз пайдалана беру пандемиядан да қауіпті. Себебі әр мемлекет ақпаратты өз мүддесі тұрғысынан ғана саралап, мақсатты аудиторияға ұсынады. Оның мазмұны, көп жағдайда, Мұстафа Шоқай айтпақшы, «қошақан терісін жамылған бөрілер» бейнесінде бо-

лып келетіні өтірік емес. Сонда бұл мәселені қалай оңтайлы шешпек керек еді? Тәжірибе көрсеткендей, отандық телеарналар бұл тығырықтан шығудың төте жолын тапты. «Болашақ» бағдарламасымен шетелде оқып жүрген студенттер мен елшіліктерде пресс-аташе қызметін атқаратын мамандарды жұмысқа тартты. Жазуға қабілетті ат төбеліндей ғана бұл шағын топ шаруаны дөңгелетіп әкеткенімен, мәселені толықтай шешіп бере алған жоқ. Халықаралық тақырыпты жазуда кәсіби мамандарға деген сұраныстың артып тұрғаны байқалады.

Жоғарыда айтқанымыздай, мыңбояулы журналистика өзінің қайта түлеу кезеңін бастан кешіруде. Әлеуметтік желінің белсенділігі «төртінші биліктің» төрелік етуін жаңа сатыға көтерді. Қоғамдық формацияның өзгеруі жанрлар табиғатының құбылып, баспасөздің ақпараттық функциясымен қоса, ағартушылық және үгіт-насихаттық қызметін алдыңғы шепке шығарды. «БАҚ туралы», «Телерадио хабарларын тарату» заңдарының моральдық тұрғыдан ескірген баптарын қайта қарап, қоғамдық талқылауға ұсыну – бұл кезек күттірмейтін мәселе. Оқулықтар мен әдістеме құралдарының мазмұнын жаңарту, тың ғылыми зерттеулерге жол ашып, арнайы гранттар бөлу де басым бағытқа айналуы керек. Қазіргі таңда журналистика мамандығы еліміздегі 30-ға жуық ЖОО-да дайындалатынын ескерсек, онда сауатты құрылған ортақ білім стандартының қатаң сақталуына мән берген абзал. Өйткені отандық және халықаралық тақырыпта қалам тербеуге машықтанатын болашақ маманның елшіл, мемлекеттік рухта тәрбиеленуін ұмыт қалдыруға әсте болмайды.

Иә, дәл солай... Ақпарат кеңістігін өзгеге билетіп қойған елдің болашағы бұлыңғыр. Егер мемлекеттік шекарамыз, барша мойындайтын ортақ рәміздеріміз бары рас болса, онда өзімізге ғана тән тыйым мен тоқтамдарымыз болуы заңдылық емес пе?! Бұл жерден демократиялық құндылықтарға қайшы әрекет іздеу қисынсыз. Журналистика профессоры Марат Барманқұлов: «Америка баспасөзінде айтуға болмайтын 42 тыйым сөз бар», – дегенді жиі қайталаушы еді. Демек, журналистика, ең алдымен, мемлекеттік мүддеге қызмет етеді, ол ешқашан идеологиядан тысқары қалып, бейтараптық таныта алмайды. Олай болса, «халықаралық тақырыпта жазатын журналистерді Оксфорд пен Кембридже оқытып, кадр тапшылығын жоя аламыз» деп ойлайтындармен келісу қиын. Сонау тоқсаныншы жылдың алғашқы ширегінде діни наным-сенім туралы солқылдақ, тым жалпақшешей заң қабылдап жіберіп, оның салдары неге әкеліп соқтырғанын білеміз. «Болашақ» бағдарламасы бойынша елдік сана-сезімі әлі толық қалыптасып үлгермеген жастарымызды шетелде бакалавр сатысында оқытудың да тәуекелі көп екенін түсіндік. Ендеше, «Халықаралық журналистика» мамандығының стратегиялық маңызын танып, отандық білім ошақтарының бакалавр деңгейінде даярлаудан бас тартпауымыз керек. Оның ішінде, таңдауды қалыптасқан байырғы мектебі бар, ұстаздар ұстаханасы мойындалған білім ошақтарына жасау адастырмайды. Себебі болашақ маманға журналистиканың теориясын оқумен қоса, бірнеше шет тілін меңгеріп, өндірісте шыңдалған тәжірибелі мамандардың дәрістерін тыңдау маңызды.

Әркім өз мамандығымен мақтанып, оны өзгеден жоғары қояды: бірі – «нағыз ғылым – физика, қалғандары марка жинаушылар ғана» десе, енді бірі – «дәрігерлер адамды, ветеринарлар адамзатты емдейді!» деп көтеріңкі пафосқа ерік береді. Біздіңше, бұлай өз мамандығына махаббатпен келгендер ғана айта алады. Оның «шекарасын» қырағылықпен қорғайды. Ауыспалы тоқты ойлап тапқан Никола Тесла: «Мен енді найзағай туралы Құдайдан да көп білемін!» – деген ең атақты мәлімдемесін жасаған. Әсіредіншілдер үшін бұл тым астамсу, күпірлік болып көрінуі мүмкін, бірақ мұнда кәсібилік шыңына көтерілген таза ғалымның ішкі «мені» тұр. Еліміздің ақпарат кеңістігінде «журналистикаға университеттік білімнің керегі жоқ, жазуға қабілеті барларды арнайы курстарда-ақ даярлап шығуға болады» немесе «әлемде журналистерді медиа корпорациялардың базасында оқытып, кадр тапшылығын жою тәжірибесі бар» дегенге саятын пікірлер жиі қылаң беріп жатады. Бірімен келісіп, екіншісіне өз аргументінді айтқың келеді. Бұл қисынға салсақ, онда юри-

стерді соттардың, дәрігерлерді емханалардың базасында дайындай бермейміз бе? Біздіңше, осы сарындас пікірді өз мамандығын таңдауда адасқандар ғана айтады. Әу баста жазу-сызуға қабілеті бар, бірақ қателесіп инженер, механик, агроном, т.б. саланы таңдағандардың іштей өзін-өзі жұбатуы секілді.

Бір әттеңі, техногенді заман журналистиканың шығармашылық мамандық екенін көп еске алғысы келмейтін сияқты. Леонардо да Винчидің Лувр мұражайында тұрған «Джаконда» туындысына баға жетпейді. Өнертанушылар бас бармақпен бағалап, таңдай қағумен келеді. Бірақ оның көшірмесін кез келген сырлаушы дүкен мен жатақхананың қабырғасына арзан бағаға салып береді. Өкініштісі сол, біз ақ парақ бетіне түсетін туындыға суретшінің емес, сырлаушының көзімен қарауға әдеттеніп алдық. Журналист мамандарын конвейерден шыққан тауардай шексіз көлемде шығара беру әбестік. Таланттар көп болмайды.

Коронавирус індеті жер бетін үрей құшағында ұстап тұр. Мамандар бұл Екінші дүниежүзлік соғыстан кейін әлемге төнген ең үлкен қауіп екенін айтады. «Қазір бүкіл әлемнің және бүкіл әлемдік экономиканың тағдыры ғалымдардың қолында. Бұл артық айтқандық емес. Әлемнің тағдырын футболшылар, шоу-бизнес өкілдері емес, ғалымдар шешеді. Біз осы жағдайдан сабақ алуға тиіспіз», – деді ел Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев [10]. Ат басынан алысты көретін басшының өте орынды ескертпесі. Иә, осындай әлемге қауіп төндіретін індеттер себебін жан-жақты талдап, ғалымдарды сөйлетіп, оңай олжа, рейтингке әуес болмай, бүркемесіз ақпарат беру ғана мәселенің ақ-қарасын айыруға көмектеседі. Тілге жүйрік, талдауы терең, қасиет пен машықтың айырмасын білетін конвергентті журналистерді университет қабырғасында дайындау маңызды.

Қазіргі ақпараттық ала-құлалық пен мозаика мәдениеттің үстемдігі ұлттық қауіпсіздігімізге сызат түсірері анық. Рас, қоғамдық өмірге ревизия жасаудың алғышарттары пісіп жетілді. Мамандар «нотариус пен адвокаттық қызмет үшін берілетін лицензияны шоу-бизнес өкілдері де алуы тиіс» деген ойға тоқайласа бастады. Дұрыс талап. Сахна мәдениеті түзеліп, репертуар мазмұны жақсарып қалар еді. Біздіңше, дәл осындай лицензиялау немесе сертификаттау жүйесін еліміздегі ақпарат кеңістігіне де енгізіп, міндеттеу керек. Сонда ғана әдеби норма бір жүйеге келіп, заң баптары жұмыс істеп, интернет кеңістігінде санитарлық тазалалық басталады. Фейк ақпараттар азайып, сөз бостандығының әлеуметтік жауапкершілігін сезіну артады.

Қазақстандық білім жүйесі соңғы ширек ғасырда күрделі реформаларды бастан кешірді. Болон үдерісіне кіріп, әлемдік стандарттарға мейлінше жақындап келеміз. Академиялық еркіндік беру саясаты жаңа бағыттарға бет түзеуімізге мүмкіндік тудырды. Былтырдан бастап мамандық деген түсінік қалып, оқу бағдарламаларына басымдық беріле бастады. Кредиттік технологияның енуі жақын болашақта «курстас» деген ұғымды да жоятын түрі бар. Яғни, әркім қабілеті мен мүмкіндігіне қарай бір жылда қанша кредит игере алса, соның нәтижесінде келесі курсқа көшіп жүре береді. Кредиттік жүйе салалық журналистиканың дамуына да үлкен серпін бермек. Сізді қай пән көбірек қызықтырса, сол бағытта кеңірек, молырақ білім жинайсыз. Мысалы, құқық тақырыбына деген әуестігіңіз басым болса, заң факультетінің, әдебиетке тереңдеп үңілігіңіз келсе, филология факультетінің профессорынан дәріс тыңдауға құқыңыз бар. Бұл жаңашылдықтың бәрі көңілге сәуле құйып, жүрекке сенім ұялатады.

Қорыта айтқанда, журналистиканы жеңіл мамандық санайтын, оқу мерзімін қысқартуды көздейтін, оның тек ойын-сауықтық функциясын алдынғы мәнге шығарып, саяси-идеологиялық, ағартушылық қызметін әлсіреткісі келетін кері тенденция мемлекет үшін өте қауіпті. Өзінің ақпарат кеңістігін өзгеге билетіп қойған елдің болашағы жарқын деп айту қиын. Тіпті, мұндай бұлыңғыр, күмәнді ойлардың оқтын-оқтын көтеріліп, қоғамдық ортаға тасталуының артында сыртқы күштердің ықпалы тұруы да мүмкін. Қазір ақпарат кімнің қолында, билік сонда! Эфирлерден негативке толы, пессимистік сарындағы оқиға-сюжет-

тердің көп берілуі бұқара халықтың психикасына әсер етпей қоймайды. Сондықтан біздің журналистика социологиясын білетін, маркетинг пен менеджменттен хабары бар, техногенді бағытқа ілесе алатын мамандар даярлауымыз өз адына, олардың ақпарат қауіпсіздігінің мәніне терең бойлай алатын шеберлігін де шыңдауымыз керек. Кешегі ұлттымыздың рухани қайта өрлеу дәуірінің басында тұрған Алаш қайраткерлері саяси құрал ретінде пайдаланып, елді ұйыстыра білген баспасөздің орны қашанда төрде болуы тиіс.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Розен Д. Получение соединения Права: Общественная журналистика и смута в прессе. – Москва: Фонд двадцатого века, 1996. – 133 с.
- 2 Нострадамус и его предсказания. – Москва: Наука и жизнь, 2012. – 24 с.
- 3 МС Сайлаубек жыл адамы деп танылды. [Электрон. ресурс] - URL: Nur.rz: <https://kaz.nur.kz> (Қаралған күні: 25.03.2020)
- 4 Памук О. Менің атым Қырмызы // Әдебиет порталы [Электрон. ресурс] - URL: <https://adebiportal.kz> (Қаралған күні: 21.03.2020)
- 5 Хантингтон С. Столкновение цивилизаций // Гуманитарный портал: [Электрон. ресурс] – URL: <https://gtmarket.ru> (Қаралған күні: 22.03.2020)
6. Коукер К. Был ли Хантингтон прав? // Школа гражданского просвещения: [Электрон. ресурс] - URL: <https://www.youtube.com> (Қаралған күні: 14.03.2020)
- 7 Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру // ҚР Президентінің ресми сайты. [Электрон. ресурс] <https://www.akorda.kz> (Қаралған күні: 15.03.2020)
- 8 Афоризмы К. Маркса, Ф.Энгельса и В.И. Ленина на тему свободы печати // [Электрон. ресурс] - URL: Otrezal.ru: <https://www.otrezal.ru> (Қаралған күні: 26.03.2020)
- 9 Қазақстан Республикасының Конституциясы // Әділет порталы [Электрон. ресурс] –URL: <http://adilet.zan.kz> (Қаралған күні: 18.03.2020)
- 10 Тоқаев Қ-Ж.. Ғылымға көңіл бөлсеңіз // Егемен Қазақстан: 23 наурыз. -2020. - №4.

Б.Т. Аширбаев

Казахский национальный университет им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан

Идеологические функции и национальные интересы в журналистике

Аннотация. В отечественном информационном пространстве происходит слияние новых и старых понятий. Мы отказываемся от бумажной культуры в печати и переходим к электронной культуре. Глобальная тенденция. В формировании мирового имиджа независимого Казахстана возрастает значение отечественной журналистики, меняется ее сущность и содержание, характер. Необходимо укрепить нашу юридическую позицию, гарантирующую свободу прессы, обеспечить прозрачность финансовых источников. В статье анализируются перспективы национального информационного пространства, всесторонне рассматриваются вопросы политико-идеологической деятельности журналистики, специфики профессии. «Разъясняется значение обучения по специальности «Международная журналистика» в стенах университета».

Ключевые слова: коммуникация, журналистика, презумция, цензура, идеология, социология, юриспруденция, демократия, IT-технологии, фейк, фактчекинг, вестернизация, модернизация, тред.

B.T. Ashirbayev

Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

Ideological functions and national interests in the journalism

Abstract. New and old are merging in the domestic information space. We are abandoning the paper culture in print and moving to an electronic culture. Global trend. In the formation of the world image of independent Kazakhstan, the importance of domestic journalism is increasing, its essence and content are changing, and its character is changing. We need to strengthen our legal position, which guarantees freedom of the press, and ensure transparency of financial sources. The article analyzes the prospects of the national information space, comprehensively examines the issues of political and ideological activities of journalism, the specifics of the profession. The significance of studying is explained for the specialty «international journalism» at the University.

Keywords: communication, journalism, prudence, censorship, ideology, sociology, law, democracy, IT-technologies, fake, factchecking, westernization, modernization, trend.

Reference

- 1 Rosen J. Polychenie soidenenie Prava: Obshestvennaia jyrnalistika I smuta v presse [Teach unification of rights: talk in public journalism and the press] (Moskow, Fond dvadcatogo veka, 1996, 133 p.). [in Russian]
- 2 Nostrodamys i ego predskazania [Nostradamus and his predictions] (Moskow, Nauka i jizn, 2012, 24 p.).[in Russian]
- 3 M. Sailaybek jyl adamy dep tanyldy [MS Sailaubek is recognized as the Person of the year] [Electronic resource] - Available at: Nur.kz: <https://kaz.nur.kz> (Accessed: 25.03.2020)
- 4 Pamyk O. Menin atym Qyrmyzy [My name is Kyrmyzy], Adebiet portaly [Electronic resource] - Available at: <https://adebiportal.kz> (Accessed: 21.03.2020) [in Kazakh]
- 5 Hantington S. Stolknovenie sivilizatsii [The clash of civilizations] [Electronic resource] – Available at: <https://gtmarket.ru> (Accessed: 22.03.2020)
- 6 Koyker K. Bil li Nantington prav? [Was Huntington right?], Shola grajdanskogo prosveshenie: [Electronic resource] Available at: <https://www.youtube.com> (Accessed: 14.03.2020)
- 7 Nazarbaev N.A.. Bolashaqqa bagdar: pyhani jangyry [Orientation to the future: modernization of public consciousness], QR Prezidentinin pesmi saity: [Electronic resource] Available at: <https://www.akorda.kz> (Accessed: 15.03.2020)
- 8 Arorizmi K.Marksa, F.Engelsa i V.I. Lenina na temy svobody pechaty [Aphorisms of K. Marx, F. Engels and V.I. Lenin on the topic of press freedom] [Electronic resource] Available at: <https://www.otrezal.ru> (Accessed: 26.03.2020)
- 9 Kazakstan Respublikasinin Konstitytytsiasy [Constitution of the Republic of Kazakhstan] [Electronic resource] Available at: <http://adilet.zan.kz> (Accessed: 18.03.2020)
- 10 Tokaev K.-J.. Gylymga konil bolseniz [One thing remains-the law], Egemen Qazaqstan: [Electronic resource] Available at: <https://egemen.kz> Egemen Kazakstan: 23 march. -2020. -№4. [in Kazakh]

Автор жайлы мәлімет:

Әшірбаев Б.Т. - «Журналистика» мамандығының 2 курс докторанты, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан.

Ashirbayev B.T. – 2nd year PhD student of the specialty «Journalism», Faculty of Journalism, Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Журналистика сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Қазақ баспасөзінің тарихы, журналистиканың теориялық және қолданбалы ғылымдары, қоғаммен қатынасы, көсемсөзі, баспасөз қызметі туралы мұқият тексеруден өткен материалдарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсырады және **Word** форматындағы нұсқасын **vest_journalism@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):

- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін болуы керек.

5. Мақала мәтінінің пішіні:

- Microsoft Word (docx) форматындағы файлда;
- Times New Roman шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- транслитерация **Library of Congress (LC)** жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында қою әріппен жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады)

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде (курсивпен);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі жартылай қоюмен белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қойылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.]).

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмысының мекенжайы, телефоны және e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журнал жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттері:

1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»

БИН 010140003594

АО «Банк ЦентрКредит»

БИК Банка: КСJBKZKX

KZ978562203105747338

Кбе 16

Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Journalism Series”

1. Publication of carefully selected original scientific works in the field of journalism, publication of materials devoted to the scientific issues of the direction of historical, theoretical and applied research of journalism, public relations, journalism, publishing.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N.GumilyovEurasianNationalUniversity,MainAdministrativeBuilding,Office402)andbye-mail vest_journalism@enu.kz in Word format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors’ consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IRSTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author’s e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Keywords (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Requisites:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСЖВКЗКХ
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859

- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859

- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«For the publication of the name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия: Журналистика»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в областях журналистики, связи с общественностью, публицистики, издательского дела.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_journalism@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо представить сопроводительное письмо.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx); – шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2; – междустрочный интервал 1; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (жирным)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, об-

зор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. Каждой иллюстрации должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4.500 тенге, для сторонних организаций – 5.500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСJBKZKX
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: **Қайрат САҚ**
Жауапты редактор: **Гүлсім БАЗЫЛХАН**
Жауапты хатшы: **Гүлжазира ЕРТАСОВА**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Журналистика сериясы.
- 2020. - 2 (131). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. - 118 бет.
Шартты б.т. - 7.5 Таралымы - 25 дана
Электронды нұсқа: [http: // buljourn.enu.kz](http://buljourn.enu.kz)

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды